



Ústav světových dějin

Posudek oponenta disertační práce Karolíny Schindlerové

**Habsburkové a slezská knížata. Postavení vládců slezských knížectví
v rámci habsburské monarchie a Říše v raném novověku**
předkládané v roce 2018 na Ústavu světových dějin

Předložená disertační práce se soustřeďuje na zkoumání, prezentaci a hodnocení vývoje dějin Slezska v dlouhém období od nástupu Habsburků na český trůn v roce 1526 do začátku válek o dědictví rakouské v roce 1740, jejichž důsledkem byla ztráta většiny Slezska ve prospěch Pruska.

Je třeba říci, že dosažení cíle, který si autorka stanovila, vskutku nebylo snadnou záležitostí. Nejde jen o velké časové rozpětí, v němž bylo nutné vývoj mapovat. Dějiny Slezska v novověku představují z mnoha aspektů složité problémy, které je někdy možné analyzovat jen velmi obtížně. Ostatně jen z hlediska historicko-geografického vývoje představuje mapa Slezska onu pověstnou „leopardí kůži“, kdy na teritoriu této země Koruny české existovalo značné množství útvarů, jejichž hranice se měnily, stejně jako jejich vládnoucí rody, tento problém autorka prezentuje v první kapitole práce (*Vývoj územního členění Slezska*).

Pozoruhodné poznatky přináší druhá kapitola (*Lenní knížata*), v níž jsou hodnoceny rozdíly v postavení jednotlivých rodů, které držely slezská



Ústav světových dějin

knížectví, ať již šlo o staré rody s vazbou na panovnické domy (Piaŝtowie, Poděbradové, Hohenzollernové, Württembergové) či „nově příchozí“ mezi slezskými knížaty jako byli například Liechtensteinové nebo Auerspergové.

Nesmírně složitou záležitostí byl náboženský vývoj ve slezských knížectvích ve zkoumaném období, podobně byl komplikovaný i vývoj ve sféře politické. Těmto problémům věnovala autorka třetí kapitolu své práce (*Hlavní mezníky náboženského a politického vývoje Slezska v raném novověku*). V této kapitole je zaměřena poměrně rozsáhlá pozornost na vývoj slezské správy, počátky reformace ve Slezsku i hlavní centra protireformace v době pozdější. Autorka konstatuje, že ačkoli se slezské stavy podílely na protihabsburském povstání v letech 1618–1620, dopad odvetných opatření zdaleka nebyl tak razantní jako v Čechách a na Moravě.

Neméně složitou záležitost představuje otázka peripetií vývoje vztahu slezských knížat k panovníkovi a jejich v podstatě neúspěšné snahy dosáhnout postavení rovného s říšskými knížaty (čtvrtá kapitola *Postavení slezských knížat*), pozoruhodné informace přináší autorka při hodnocení majetkových poměrů knížat, jejich sňatkové politiky aj.

Struktura práce je promyšlená a vyvážená, nepochybně vhodně zvolená s ohledem na stanovený cíl. Výklad autorky sice není jednoduchou záležitostí, ale až na malé výjimky je logický, srozumitelný a přehledný. V některých případech se objevuje poněkud neadekvátní dělení textu na velmi malé



Ústav světových dějin

segmenty (s. 84an; s. 127an), kdy po titulku následuje jen několik řádků. Na několika místech text trpí nadměrnou popisností, způsobenou patrně snahou autorky inkorporovat do textu co nejvíce informací. V důsledku toho může vzniknout dojem, že jde o poněkud nahodilé vršení faktů.

Mám jen ojedinělé dílčí faktické připomínky. Je obtížné souhlasit s tvrzením, že „knížectví zůstalo v majetku rodu až do roku 1945“ (s. 36 a jinde), protože knížectví v rámci ČSR, Polska a Německa po první světové válce neexistovala separátně. Některé termíny by si patrně zasloužily vysvětlení (vikipildy, s. 31 aj.), na s. 107 jde zřejmě o rok 1722 a nikoli 1522. Určitým problémem je obecné počesťování jmen a názvů

Čistě formální struktura práce je dobrá, slovesná úroveň textu solidní, v tomto ohledu lze narazit jen na zcela ojedinělé a nepodstatné prohřešky. Práce je bezesporu vizuálně přehledná. Z grafického hlediska jsou velkým přínosem četné mapy v textu vypracované autorkou, které jsou velmi kvalitní a podstatně přispívají k přehlednosti.

Pokud jde o práci s prameny příliš nerozumím otázce ze *Vzoru posudku*, zda „*autor pracuje průhledným způsobem se sekundárními prameny*“, ale mohu s nejlepším vědomím konstatovat, že autorka pracuje s prameny velmi metodicky, odpovědně a na vysoké odborné úrovni, což nepochybně vyplývá z jejího hlubokého zájmu o zkoumané téma. Nejde jen o ohromující rozsah prozkoumaného pramenného materiálu. Na tomto místě je třeba především



Ústav světových dějin

vyzdvihnout její výběr provedený s velkou znalostí věci, kritické zhodnocení i výklad obsahu. Pokud jde o rozsah a význam prozkoumaného nepublikovaného pramenného materiálu k dějinám Slezska v novověku, je možné autorku zařadit k předním znalcům. Podobným způsobem je třeba hodnotit i její využití pramenných edic. Co se týče rozsahu a znalosti použité odborné literatury, autorka neopoměla stranou žádný z titulů, které mají obecný nebo dílčí zásadní význam pro zkoumání zvoleného tématu. Jako podstatné se jeví využití i starších prací, které někdy bývají autory opomíjeny.

Je možné odpovědně konstatovat, že autorka dosáhla svého badatelského cíle. Z hlediska odborného, čistě formálního, ani s ohledem na slovesnou kvalitu textu nelze autorce adresovat žádné podstatné výtky. Výsledek jejího úsilí znamená významný pokrok ve zkoumání zvoleného tématu. Předložená disertační práce splňuje požadavky kladené na disertační práci, a proto ji doporučuji k obhajobě a předběžně klasifikuji jako „prospěla“.

Poddubí, 5. srpna 2018

Prof. PhDr. Aleš Skřivan, CSc.

Ústav světových dějin FFUK



Ústav světových dějin

Otázky:

1. Jak reagovala slezská stavovská obec na počátek českého stavovského povstání v roce 1618?
2. Postoj Habsburků vůči Slezsku byl po porážce stavovského povstání v roce 1620 dosti odlišný (Drážďanský akord 1621; Pražské vedlejší urovnání 1635) ve srovnání s jejich politikou v Čechách a na Moravě. V čem, podle Vás, spočívaly důvody pro toto jednání?
3. Proč, na rozdíl od Čech nebo Moravy, získali slezští stavové zahraniční podporu (protestantská říšská knížata, Švédsko) a Vestfálský mír roku 1648 jim dokonce dal garanci náboženské svobody?
4. Jak se vyvíjelo postavení katolické církve ve Slezsku po roce 1740?